

Také máte zejména v zimních měsících pocit, že se venku téměř nedá dýchat? Znečištění ovzduší je velké téma mnoha měst a obcí v České republice. Jedním z významných zdrojů znečištění jsou i lokální topeniště, tedy kamna, kotle, krby atd. Tady můžeme pomoci i my. Zejména při spalování odpadů doma v kamnech nebo při používání nekvalitních paliv a zastaralého topného zařízení vzniká velké množství nebezpečných zplodin. To je také důvod, proč domácí spalování odpadů zakazuje zákon.

Co se děje při pálení odpadu v kamnech?

I když se spálení odpadu může jevit jako bezstarostná a rychlá forma jeho likvidace, v žádném případě tomu tak není. Pálením odpadních materiálů vytváříme množství jedovatých látek, které následně ohrožují zdraví nás i našich sousedů. Domácí topeniště není k jejich pálení uzpůsobeno (nízké teploty, nedostatečný přívod vzduchu). Toxické látky nikde v ovzduší „nezmizí“ (obzvláště za špatných rozptylových podmínek, kdy škodliviny doslova sedí nad zemí jako „deka“). Při srážkách sněhových i dešťových tyto látky končí ve vodě a půdě a vrací se nám zpět. Ohrožují všechny, nejen nás, ale i naše sousedy. Domácí kamna, krby a kotle nelze jednoduše vybavit drahou technologií na čištění spalin a tak je na rozhodnutí každého z nás, budeme-li do ovzduší vypouštět tyto jedovaté látky.

Proto do kamen nepatří:

Plasty – při jejich pálení vzniká nejvíce jedovatých látek. Spalováním plastových fólií (PP, PE) a PET lahví se do ovzduší dostávají toxické polyaromatické uhlovodíky (PAU). Plastové obaly a výrobky patří do kontejneru na plasty. Spalováním polystyrenu vzniká mimo jiné jedovatý styren. Při spalování výrobků z PVC vznikají vysoce jedovaté dioxiny a sloučeniny chloru.

Chemicky ošetřené dřevo – tzn. staré palety, dřevo z demolice, rozbitý nábytek, natřená prkna – při spalování se mohou uvolňovat dioxiny (až 500× více než při použití palivového dříví) a dráždivý formaldehyd. Chemicky ošetřené dřevo patří do sběrného dvora.

Spalování **nápojových kartonů** (obalů od mléka, džusů apod.) produkuje chlororganické látky a těžké kovy. Tyto obaly patří do speciálních kontejnerů (někde se sbírají spolu s plasty) nebo se mohou odevzdat ve sběrném dvoře.

Celobarevné letáky a časopisy mohou v tiskárnských barvách obsahovat toxické těžké kovy, které se při spalování uvolňují. Papír patří do tří-

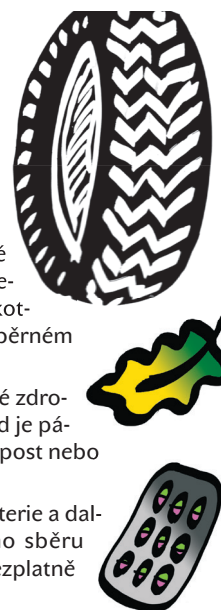

děného odpadu nebo do sběrného dvora. Stránka z novin použitá při rozdělování ohně neškodí, pálení stohů novin a časopisů však ano! Spalováním papíru ničíme cennou surovinu.

Pálením **pneumatik** vznikají polyaromatické uhlovodíky a další jedovaté látky. Staré pneumatiky rozhodně nepatří do lesa ani do kotle. Odevzdat je lze v servisu, případně ve sběrném dvoře (obec ale za likvidaci platí).

Tráva, listí a zbytky potravin mohou být také zdrojem nebezpečných a dráždivých látek, pokud je pálíme na zahradě. Zbytky rostlin patří na kompost nebo do směsného odpadu.

Nebezpečné odpady (zbytky léků, barev, baterie a další) je nutné odevzdat do specializovaného sběru ve vaší obci, prošlé léky můžete odevzdat bezplatně k likvidaci v kterékoli lékárně.

Víte, že...

- ▲ Zákon o ochraně ovzduší zakazuje v lokálních topeništích spalovat také kaly, proplásky (prorostlé uhlí nižší kvality) a lignit. Při pálení odpadů vznikají například dioxiny a furany, které jsou nejen rakovinotvorné, ale poškozují také hormonální a imunitní systém a ovlivňují nervovou soustavu.
- ▲ V důsledku nedokonalého spalování vznikají polycyklické aromatické uhlovodíky (PAH), jejichž vliv lze nejlépe ilustrovat vlivem kouření cigaret na zdraví.
- ▲ Formaldehyd je rakovinotvorný a spolu s ostatními aldehydy a kyselinou chlorovodíkovou dráždí oči a plíce.
- ▲ Benzen rovněž patří mezi rakovinotvorné látky, styren mezi látky s možnými rakovinotvornými účinky.
- ▲ Množství a složení škodlivých látek se odvíjí od toho, co spalujeme.

Kam s odpadem?

Informace o sběrných dvorech, kompostárnách a dalších místech, kde v místě vašeho bydliště můžete různé druhy odpadu odevzdat, hradě zjistíte. Podívejte se třeba na webové stránky vaší obce. Pokud ve vaší obci není zvykem odpad třídit na papír, plasty, kov aj., zkuste se domluvit s představiteli obce, aby třídění zavedli. Je to výhodné pro všechny. Nemáte-li kontejner na tříděný odpad v blízkosti bydliště, požádejte na obecním či městském úřadě o přidání dalšího.

Nejlepší je ovšem vzniku odpadu předcházet. Myslete na to již při nákupu. Dávejte přednost věcem, které lze používat opakovaně, před těmi na jedno použití, a také výrobkům nezabaleným nebo zabaleným v recyklovatelných obalech. Nepotřebné věci můžete darovat – staré knihy do antikvariátu, ošacení nabídněte charitě či domovům důchodců.

Jak mít doma teplo a přitom neznečišťovat ovzduší?

- ▲ Spalovat v kotli pouze předepsané palivo.
- ▲ Používat kotel pouze na projektovaný výkon.
- ▲ Používat kotel s vysokou účinností spalování.
- ▲ Nechat si kotel pravidelně seřadit – je to důležité pro jeho úsporný i bezpečný provoz.
- ▲ Nespalovat odpad!
- ▲ Pravidelně zajišťovat údržbu komínu kominíkem.
- ▲ Podle možností se snažit nahradit zastaralý kotel modernějším a účinnějším zařízením. Nejen, že se tím sníží množství emisí z vytápění, ale moderní kotle s lepším spalováním mohou přinést také značnou úsporu na palivu.

Uvažovali jste již, jak snížit potřebu tepla v domácnosti, například zateplením objektu? Úspora výdeje tepla z obytného objektu znamená také nižší spotřebu paliva na jeho vytápění.

Spalováním odpadu či nekvalitních paliv v domácím topeništi produkuje množství toxických látek, které poškozují vaše zdraví. (Foto: Klára Čajová)

Lokální topeniště a zákon

Ochranu ovzduší řeší zákon o ochraně ovzduší a související předpisy. Podle zákonů je pálení odpadu v domácnostech zakázáno a fyzické osoby jsou povinny nakládat s odpadem podle systému stanoveného obcí. Obec může podmínky spalování zpřísnit vlastní vyhláškou. Může například zakázat spalování listí a trávy. Fyzické osoby a provozovatelé malých zdrojů znečišťování ovzduší jsou povinni dodržovat přípustnou tmavost kouře a přípustnou míru obtěžování zápachem, tzn. neobtěžovat kouřem a zápachem osoby ve svém okolí a obydlené oblasti.

0 1 2 3 4 5

Stupnice určená k orientačnímu změření tmavosti kouře vycházejícího z komína. Jedná se o měření tzv. Ringelmannovou metodou.

Co dělat, pokud vás soused obtěžuje kouřem z topeniště?

Na prvním místě, pokud je to alespoň trochu možné, by měla být snaha o domluvu. Nejen štiplavý kouř, ale také vyhořelé sousedské vztahy mohou dokonale otrávit vaše soužití v lokalitě. Upozorněte souseda, že vás jeho kouř obtěžuje a zkuste společně najít příčinu a řešení. Využít můžete i tento letáček, který jej seznámí s fakty ohledně správného vytápění.

Pokud však se sousedem z nějakého důvodu rozumná domluva není možná, můžete se obrátit s žádostí o pomoc na místní obecní úřad. Ten může zahájit přestupkové řízení, vyzvat k nápravě a případně uložit hříšníkovi pokutu. V případě podezření na spalování odpadu je možné podat podnět u úřadu obce s rozšířenou působností. Ten má nově právo provádět i kontrolu topeniště.

Více podrobnějších informací o problematice znečišťování ovzduší lokálními topeništi a jak mu předcházet naleznete na našich stránkách:

bit.ly/topimeohledupne

Máte zastaralý kotel? Požádejte o příspěvek

Pokud byste rádi vyměnili svůj zastaralý kotel za nový a ekologičtější nebo dokonce uvažujete o tepelném čerpadle, informujte se na vašem krajském úřadě, zda vyhláší výzvu k podávání žádostí o dotace pro občany. Tzv. kotlíkové dotace lze využít na zakoupení zdroje vytápění, otopnou soustavu nebo úpravy spalinových cest.

Lokální topeniště a skleníkové plyny

Pokud ve vašem lokálním topeništi spalujete materiály, které by se jinak daly recyklovat a znovu využít (velká množství papíru, plasty, textilie), přispíváte i ke zvyšování tzv. skleníkových plynů v atmosféře. A nejde jen o emise látek vznikajících při spalování těchto materiálů. V úvahu vezměte také množství skleníkových plynů, které se vyprodukuje už při těžbě a zpracování surovin pro výrobu těchto materiálů.

Také používání fosilních paliv významně přispívá k produkci těchto plynů. Spálením 1 tuny uhlí vzniká nejen množství oxidu uhličitého, ale také dalších 100 kg popelovin (odpadu).

Vynaložené prostředky a čas do úspory energie, efektivního spalování ve vašem topeništi či využití obnovitelných zdrojů při vytápění vás tedy zahřejí nejen na těle, ale i u srdce, protože přispíváte k ochraně klimatu celé Země.

Kdo jsme

Spolek Arnika spojuje lidi usilující o lepší životní prostředí. Věříme, že přírodní bohatství není pouze darem, ale také závazkem uchovat jej do budoucna. Arnika chrání přírodu a zdravé prostředí pro budoucí generace doma i ve světě. Dlouhodobě prosazujeme méně odpadů a nebezpečných látek, živé řeky a pestrrou přírodu a právo občanů rozhodovat o životním prostředí.

Program Toxické látky a odpady chrání lidi a životního prostředí před jedovatými látkami, navrhuje hospodárné nakládání se surovinami a snižování množství odpadů. Prosazujeme také právo občanů na informace o nebezpečných látkách v životním prostředí.

Arnika – program Toxické látky a odpady

Dělnická 13, 170 00 Praha 7

GSM : 774 406 825 e-mail: toxik@arnika.org

www.arnika.org/toxickelatky, www.arnika.org

Pomozte nám pokračovat v aktivitách na zlepšení kvality ovzduší a na ochranu životního prostředí. Společně toho dokážeme víc! Výše vašeho příspěvku je čistě na vás a na vašich možnostech. Můžete nás podpořit například částkou 365 korun, tedy symbolickou korunou denně. Příspěvek lze poslat klasickým bankovním převodem nebo přes dárcovskou bránu umístěnou na našem webu. Číslo našeho účtu je 290 011 7959 / 2010. Děkujeme vám za podporu!

Ministerstvo životního prostředí

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Tento projekt je spolufinancován
Státním fondem životního prostředí ČR
na základě rozhodnutí ministra životního prostředí.
www.mzp.cz www.sfpz.cz

Čím topíme, to dýcháme

ANO

NE

